

Ludmila Tůmová, Svět Kryštofa Popela mladšího z Lobkovic optikou jeho deníků, diplomová práce, Ústav českých dějin FF UK, Praha 2014, 284 s. – oponentský posudek (M. Holý)

Posuzovaná diplomová práce je věnována Kryštofu ml. Popelovi z Lobkovic (1549-1609), jedné z řady pozoruhodných osobností aristokratické společnosti Čech přelomu 16. a 17. století. Ačkoli domácích a zčásti též zahraničních prací k nobilitě českých zemí v předbělohorské době vznikla zejména v posledních přibližně patnácti letech celá řada (Marie Koldinská, Václav Bůžek, Pavel Král, Josef Hrdlička, Petr Mat'a, Tomáš Knoz, Miloš Pojar, Thomas Winkelbauer ad.), dostalo se sledovanému aristokratovi dosud pouze okrajové pozornosti.

I z tohoto důvodu se téma diplomové práce Ludmily Tůmové, která metodologicky vychází především ze stále aktuálního konceptu dějin každodennosti (autorka sama však na charakteristiku užitých metod, jichž by bylo jistě možné využít více, bohužel rezignovala), jeví jako vhodně zvolené. Problematiku se Tůmová rozhodla kromě úvodu, z něhož je poněkud překvapivě ve dvou oddílech vydělena charakteristika použitých pramenů a literatury, a závěru uchopit v celkem šesti tematicky zaměřených kapitolách.

První z nich se soustředí na rodinu Kryštofa Popela z Lobkovic, druhá na jeho zdravotní stav (respektive rovněž na nemoci jeho příbuzných), třetí na jeho kariéru a veřejný život. Čtvrtá část práce se pak zaměřuje na společenský život sledované osobnosti, zejména na problematiku stolování v rudolfinské době stejně jako na fenomén šlechtické zábavy. Samostatně je dále sledována Lobkovicova katolická víra, respektive náboženské souvislosti každodenního života jeho rodiny. Poslední oddíl práce se pokouší postihnout některé formy mecenátu a sebeprezantace/reprezentace zkoumané osobnosti.

Zvolená struktura práce je logická a funkční. Zahnuje řadu relevantních témat, která lze na základě dochovaných pramenů (viz dále) zkoumat. Snad jen poněkud překvapující je absence samostatného rozsáhlejšího biografického pojednání o sledovaném šlechtici, které by umožnilo mj. lépe pochopit některé dobové souvislosti i kontext ostatních v práci zkoumaných témat. Kratičkový náčrt Lobkovicova curricula je obsažen poněkud skrytě a snad až příliš stručně pouze v kapitole šesté, a to ve vztahu k jeho kariéře. Klíčovou a z dlouhodobého hlediska mimořádně cennou součástí práce tvoří edice hlavního využitého pramene, jímž jsou dosud edičně nepřístupné, v několika jazycích pořázené kalendářové zápisky Kryštofa ml. Popela z Lobkovic, které se staly hlavním zdrojem informací pro posuzovanou diplomovou práci.

Pokud jde o heuristiku, vyšla Ludmila Tůmová kromě uvedených kalendářových záznamů rovněž z některých archivních dokumentů (Národní archiv, Österreichisches Staatsarchiv ad.), několika starých tisků a pramenných edic. Obeznamenala se dostatečně také s výsledky domácího a v menší míře i zahraničního bádání k dějinám šlechtické kultury raného novověku, k egodokumentům, konceptu dějin každodennosti atd. Nemalelou pozornost musela s ohledem na ediční přílohu věnovat rovněž literatuře k problematice ediční praxe při vydávání

raně novověkých pramenů. Zde překvapí pouze absence Svatošovy respektované studie k zpřístupňování latinskojazyčných pramenů (Listy filologické 1999).

Kromě interpretačních rovin práce v uvedených šesti kapitolách, které umožňují nejen lépe poznat osobnost Kryštofa ml. Popela z Lobkovic, ale také z nové perspektivy nahlédnout na celou řadu aspektů šlechtické kultury přelomu renesance, manýrismu a raného baroka, stejně jako každodennosti rudolfínské Prahy, oceňuji na posuzovaném textu zejména Tůmové práci s paleograficky i lingvisticky obtížným a dosud nevydaným rukopisem Lobkovicových deníkových záznamů. Do budoucna by bylo záhodno přistoupit k jejich knižnímu vydání, které se však neobejde bez dalších konzultací jak s odborníky na raně novověkou paleografii a ediční praxi, tak také s lingvisty (latinisty, bohemisty ad.). Přimlouval bych se zde za užití transkripce namísto transliterace použité v ediční příloze posuzované diplomové práce.

Pokud jde o formální stránku práce, je možné konstatovat, že je na velmi slušné úrovni. Obsahuje nevelké množství gramatických chyb. Stejně tak přijatelný je z valné části i styl Ludmily Tůmové. Spíše výjimečně se uchyluje k některým nepřesným či ne zcela vhodným formulacím (na odbornou práci snad až příliš patetický styl na s. 8 – „snové možnosti otevřít dveře ...“, ne zcela bych souhlasil s tím, že v Lobkovicově době nebyla francouzština ani mezi šlechtou příliš rozšířena s. 20, naopak vzrůstající trend znalosti tohoto jazyka právě na přelomu 16. a 17. století je markantní, místosudí rytíř Zachariáš Kába z Rybňan nepatřil ve srovnání s držiteli nejvyšších zemských úřadů mezi vysoce postavené osoby s. 28, páté dítě do počtu?, s. 33, Hans von Aachen ani po nobilitaci ze strany Rudolfa II. nepatřil „do téhož stavu“ jako Lobkovic s. 78), přebírá chybná tvrzení starší literatury (např. Maťovu tezi, že Kryštof Popel z Lobkovic byl prvním, kdo ve 2. polovině 60. let absolvoval plnohodnotnou kavalírskou cestu, s. 56; známa je řada starších případů, např. kavalírská cesta Julia hr. Šlika z první poloviny 60. let atd.) apod.

Přes výše zmíněné, převážně drobné nedostatky je posuzovaná práce cenným příspěvkem k dosavadnímu bádání, které obohacuje o některé dosud málo zkoumané aspekty. Plně ji tudíž doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

Praha 12. 1. 2014

Doc. PhDr. Martin Holý, Ph.D.
Ústav českých dějin FF UK
Nám. J. Palacha 2
116 38 Praha 1